

Klára Bendová:

Komparace vybraných středoškolských učebnic české literatury z první poloviny 20. století

posudek vedoucího bakalářské práce
Ústav české literatury a komparatistiky FF UK

Předložená práce sleduje proměny – momenty kontinuity a diskontinuity – obrazu české literatury ve středoškolských učebních textech v souvislosti s proměnami diskursu českého literárního dějepisectví a společensko-politické situace v období od přelomu 19. a 20. století do padesátých let 20. století. Klára Bendová si zvolila téma nelehké, materiálově rozsáhlé a málo zpracovávané, které je spjato s poměrně vysokými nároky jak v oblasti dějin a metodologie literárního dějepisectví, tak v oblasti historie středoškolských příruček vyučování a didaktiky literatury. Se všemi úskalími se vyrovnala trpělivě, fundovaně a s jistotou...

Předložená práce je strukturována přehledně a logicky. V první části rekapituluje jednak klíčové (reformní) momenty vývoje středoškolského vyučování českému jazyku a literatuře v daném období, jednak podává přehled vývoje literárněhistorických metod a pojetí (od biografické metody po strukturalismus, resp. marxistickou revizi). Na tomto základě a v daném časovém a jevovém rámci sleduje v druhé („praktické“) části práce v reprezentativním výběru pramenů a v chronologickém výkladu s odpovídající periodizací a ve vzájemných vztazích podstatné znaky používaných učebních textů, a to prostřednictvím komplexu pěti pozorovaných různorodých rysů, resp. otázek. Může tak v závěru právem mj. konstatovat, že „teze, kterou byla práce uvedena, předpokládající pomalé přizpůsobování školského pojetí literárněhistorickému diskursu a výraznější upravování učebnic ve vztahu k dobovým požadavkům na literární výchovu, se nepotvrdila. Učebnice vznikaly se zřetelem k dobovým literárněhistorickým pracím, mnohdy přímo na jejich základě. Vlčkem inspirovaná metoda výkladu doby staré a střední v učebnicích sice relativně přetrvávala, ve výkladu doby nové se ovšem uplatňovala mnohem méně a s přesouváním akcentu na tuto dobu pronikaly do učebnic i přístupy novější (zejména duchovnědné a formalistické, resp. strukturalistické)“ (s. 83).

Práce je zpracována pečlivě. Je široce a důsledně materiálově založená, autorka osvědčila obširnou znalost sekundární literatury, jejíž nálezy rovněž kriticky refletovala. Projevila přitom formulační jistotu a dovednost jasného a výstižného popisu a výkladu. Podařilo se jí prostřednictvím promyšlených kritérií a účelných konfrontací postihnout zásadní a charakteristické fenomény – jevy podstatné, ale i zasuté – v procesu utváření obrazů dějin české literatury v středoškolské literární výchově v siločarách literárněhistorických konceptů a vnějších společenských nároků.

Klára Bendová ve své bakalářské práci naplnila stanovený cíl a prokázala mimořádnou schopnost literárněhistorické práce. Lze konstatovat, že dosavadní odbornou literaturu k danému tématu svým pojetím zásadně a významně překonala. Její výkon považuji za výjimečně zdařilý.

*Doporučuji předloženou práci ji k obhajobě a navrhuji hodnocení **v ý b o r n ě**.*

PaedDr. Luboš Merhaut, CSc.

V Praze 25. srpna 2020